

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DEVETNAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 92. nadaljevanje

31. 7. 2018

92. UNESCO-vi štirje stebri izobraževanja, Zlato jabolko in dodana vrednost pristopa integralnih svetov k VITR

Po celostni obravnavi konceptualnega okvira integralnih svetov, s teoretičnega in praktičnega vidika, se od 87. nadaljevanja **Integralne serije** posvečamo vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj (VITR), seveda na integralen način. Kot smo že ugotovili, je Desetletje vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (DESD, 2005-2014) Združenih narodov postavilo trdno podlago za spodbujanje trajnostnega razvoja z izobraževanjem in učenjem (UNESCO, 2014). V okviru Globalnega akcijskega programa za ESD, ki ga je leta 2014 37. zasedanje Generalne konference UNESCO novembra 2013 potrdilo kot nadaljevanje Desetletja VITR, lahko pričakujemo vse večji poudarek integralnemu in celostnemu mišljenju. Udeleženci Unescove Svetovne konference o izobraževanju za trajnostni razvoj (Aichi-Nagoya, november 2014) so nato v svoji izjavi poudarili "potencial VITR-a za opolnomočenje učencev se za preoblikovanje sebe in družbe, v kateri živijo, z razvijanjem znanja, spretnosti, stališč, kompetenc in vrednot, ki so potrebni za naslavljanje globalnega državljanstva in lokalnih

kontekstualnih izzivov sedanjosti in prihodnosti, kot so kritično in sistemsko mišljenje, analitično reševanje problemov, ustvarjalnost, sodelovanje pri delu in sprejemanje odločitev ob soočanju z negotovostjo, ter razumevanje medsebojne povezanosti globalnih izzivov in odgovornosti, ki izhajajo iz takšnega zavedanja."(Aichi-Nagoya Declaration, 2014¹).

Celostni pristop k izobraževanju pa je UNESCO spodbujal še pred Desetletjem VITR. Glavni vzgojno-izobraževalni model te svetovne organizacije vsebuje štiri stebre izobraževanja za 21. stoletje – po znani knjigi **Učenje: skriti zaklad**² (spodnja slika). Torej učiti se, da bi

- vedeli,
- znali delati,
- znali živeti v skupnosti in drug z drugim,
- znali biti.

Ti štiri stebri, ki jih UNESCO šteje kot temeljne za globalno zahtevano preoblikovanje izobraževanja, kažejo presenetljivo resonanco z integralnim modelom bivanja (v skupnosti), postajanja, védenja in delovanja (Schieffer in Lessem, 2014). Prevod štirih stebrov v dobre prakse kakovostnega izobraževanja je eden ključnih ciljev mreže projektov Združenih šol UNESCO (ASPnet).

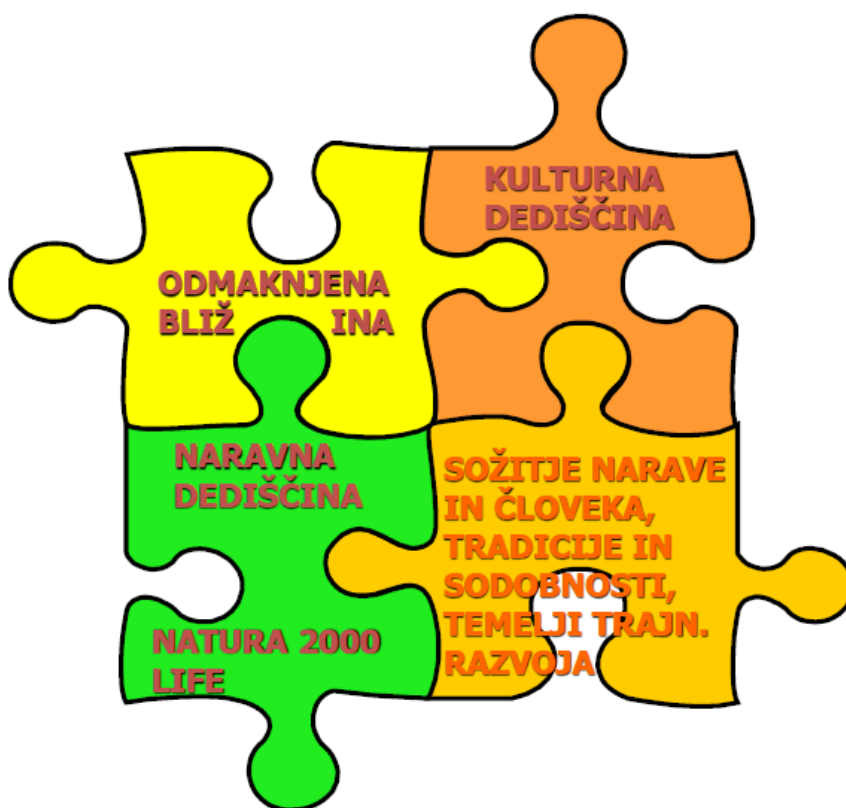

Slika: UNESCO šola skozi štiri stebre
(predstavitev UNESCO šol, delovno gradivo)

¹ https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5859Aichi-Nagoya_Declaration_EN.pdf.

² Jacques Delors: **Učenje: skriti zaklad**. Poročilo Mednarodne komisije o izobraževanju za 21. stoletje, pripravljeno za UNESCO, 1996.

Na tem mestu si pogledimo še en odličen primer iz slovenske šolske prakse. Prof. Barica Marentič Požarnik, začetnica in ena vodilnih slovenskih strokovnjakinj za okoljsko vzgojo in VITR, je v prispevku na lanski konferenci o integralnem zelenem gospodarstvu IGE 2017³ opozorila na projekt Zlato jabolko na Gimnaziji Celje – Center. Projekt so izvajali v 2. razredu v treh projektih dneh v okviru kroskurikularnega tematskega področja »Okoljska vzgoja kot vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj«, pod vodstvom učiteljice Bernarde Špegel Berdič.⁴ Njihovo glavno vodilo pri načrtovanju projekta, ki je bil prvič izveden leta 2010, je bilo z inovativnimi pristopi v procesu vzgoje in izobraževanja pri mladih razvijati vizijo trajnostnega napredka družbe. Kot ključni cilj so si zastavili ugotoviti, kako v zavarovanem območju Kozjanskega parka celostno razvijati vrednote trajnostnega razvoja. Predvidevali so, da je to možno le ob upoštevanju in povezovanju okoljskega, družbeno-kulturnega in gospodarskega razvoja. Dijaki so spoznavali, ali potreba varovanja naravne in kulturne dediščine res predstavlja pomembno priložnost za socialno-gospodarski razvoj zavarovanega območja in širše regije. Med drugim so pripravili debato z naslovom »Sonaravno gospodarjenje omogoča vsestranski razvoj zavarovanega območja«, organizirali so tudi okroglo mizo z naslovom »Razvojna usmerjenost Kozjanskega parka«. Prof. Marentič Požarnikova je kot integralne elemente projekta posebej izpostavila naravno in kulturno dediščino, spoštovanje tradicije, sožitje starega in novega, iskanje novih rešitev za trajnostni razvoj (spodnja slika).

Slika: Poudarjeni integralni elementi projekta Zlato jabolko
(vir: Marentič Požarnik, IGE 2017)

V nadaljevanju želimo pregledno prikazati, kako bi lahko pristop integralnih svetov, kot smo ga razložili v **Integralni seriji**, na več načinov okrepil in dopolnil vizionarsko perspektivo UNESCO, UNECE in drugih

³ Piciga, Darja, Marentič Požarnik, Barica, Kregar, Saša in Rutar Ilc, Zora: *Overview of Potentials for Education for Sustainable Development and Education for an Integral Age in Slovenia*. Dostop do programa konference: <http://integralna-zelena-slovenija.si/proces-in-dogodki/>.

⁴ <http://www.gcc.si/pilotni-projekt-zlato-jabolko/>, <http://www.gcc.si/projektno-delo/zlato-jabolko/>.

institucij do VITR. Najpomembnejše dodane vrednosti smo strnili v naslednje točke, s katerimi na nov način povzemamo pomembna spoznanja integralnega pristopa⁵:

- *Trajnostni razvoj ukoreninjen v naravi in skupnosti*: Čeprav so pri integralnem pristopu enako pomembni vsi svetovi, se procesi preoblikovanja pogosto začnejo v naravi in skupnosti. V tej fazi se izrazijo najpomembnejše potrebe in razvojni potenciali lokalne narave in skupnosti ter aktivirajo sposobnosti skupnosti kreativno odgovoriti na te potrebe in potenciale. S tem bi bil VITR kot integralni okvir posebej usmerjen h ključnim razvojnim vprašanjem, s katerimi se ukvarjajo sodelujoči posamezniki, organizacije in skupnosti.
- *Vključenost kulture*: Integralni pristop pojmuje kulturo določene družbe kot ključno, vendar pogosto zanemarjeno sestavino celostnega pristopa k izobraževanju. Kultura se ne obravnava le kot "spoštovanje lokalne tradicije", ampak kot glavni vir in potencial za osvoboditev ustvarjalnega duha posameznika in družbe.
- *Od posameznika do družbe - delovanje na več ravneh*: Integralni pristop deluje enako dobro na ravni posameznika (torej integracija občutenja, intuicije, vedenja, delovanja, vrednotenja), organizacije, skupnosti in družbe (to je narava in skupnost, gospodarstvo in podjetje) in ga je celo možno aplicirati na globalni ravni.
- *Spodbujanje interakcije med vsemi področji znanja in delovanja*: Integralni pristop obravnava VITR celostno, sočasno vključuje vsa področja znanja in delovanja (od narave in skupnosti do gospodarstva in podjetja), ki jih šteje za nujen del celostne vzgojno-izobraževalne perspektive. Poleg tega se vsa področja aktivirajo na način, da se medsebojno krepijo.
- *Vgrajeni transformativni ritem*: Ta ritem, ki ga poimenujemo z akronimom GENE (Grounding, Emergence, Navigating, Effecting), omogoča, da vzgojo in izobraževanje nadgradimo v resničen proces razvoja, s povezovanjem transformacij posameznika, organizacije in družbe, in sledenjem razvojnim ciljev na vseh ravneh. Ta proces smo opisali v 22. (na splošni ravni) in 24. (za integralno ekonomijo) nadaljevanju ***Integralne serije***.

Integralni pristop k VITR smo do sedaj ilustrirali s praktičnimi primeri vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, v šoli in vrtcu. V prihodnjem prispevku se bomo posvetili učečim se v odrasli dobi.

Dr. Darja Piciga

⁵ Povzeto po zaključnem poglavju (Epilogue) knjige ***Integral Green Slovenia***.